

Byrådssak /23

Saksframstilling

Vår referanse: 2022/52034-80

Bergenhus, Trafikkplan sentrum, temaplan, sluttbehandling

Hva saken gjelder:

Byrådet legger frem Trafikkplan sentrum til politisk sluttbehandling. Planarbeidet er utarbeidet i regi av Miljøløftet med representanter fra Bergen kommune, Statens vegvesen, Vestland fylkeskommune, Jernbanedirektoratet og Statsforvalteren i Vestland.

Formålet med trafikkplan sentrum er å legge grunnlaget for full trafikkavlastning i den indre bykjernen og bidra til å skape et livskraftig og attraktivt bymiljø i sentrum. En tilnærmet bilfri bykjerne i tillegg til redusert støy- og luftforurensning gir muligheter for å etablere bilfrie byrom, utvidede fortausarealer, gode sykkeløsninger, prioritering av kollektivtrafikken samtidig som sentrum forblir tilgjengelig for beboere, varedistribusjon og besøkende.

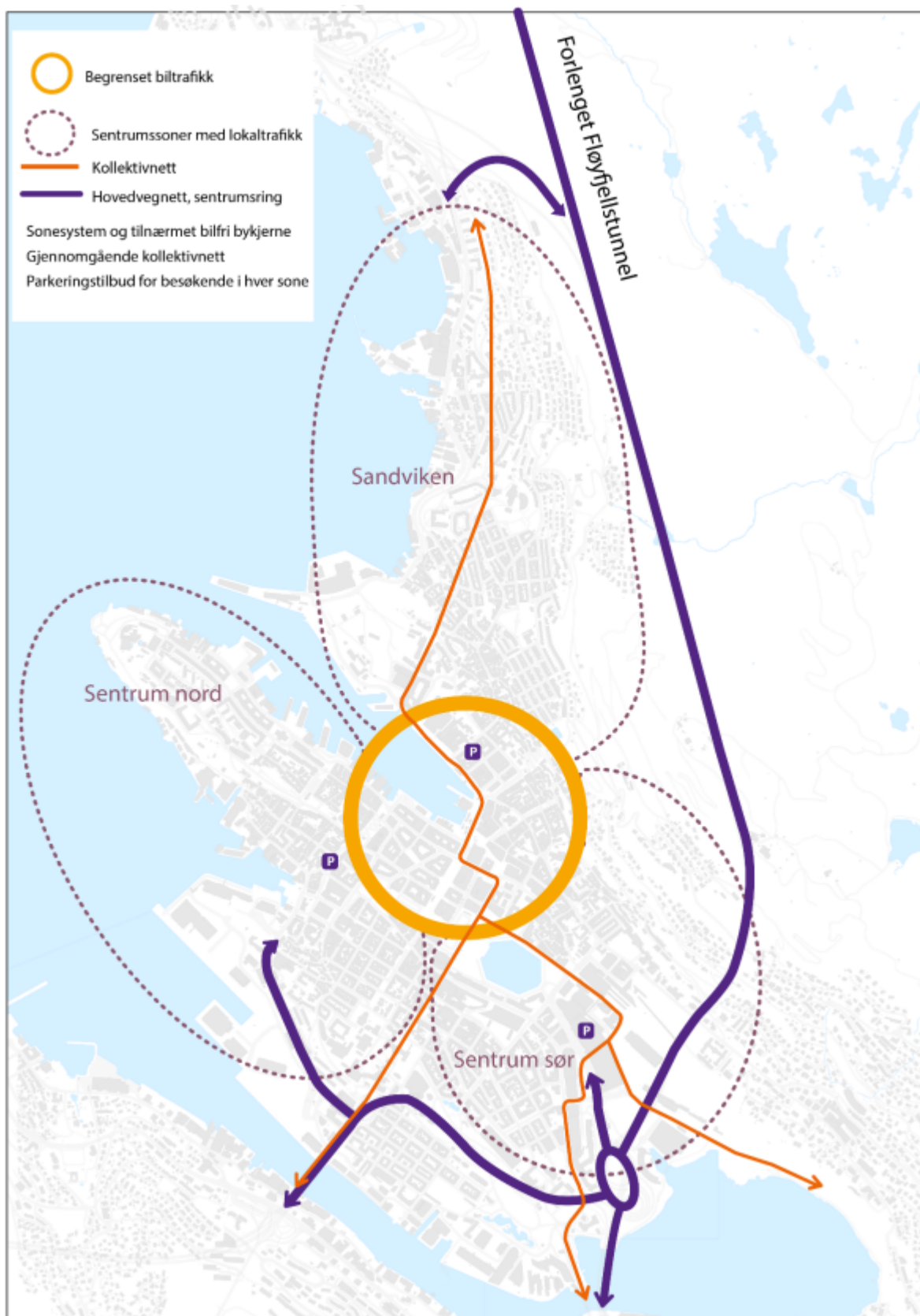
De overordnede anbefalingene i trafikkplanen vil utgjøre et rammeverk for etterfølgende planlegging av gang/sykkeløsninger, kollektivtiltak og øvrige gatebruksløsninger i sentrum i årene fremover til bybanen til Åsane er etablert. Trafikkendringen som ligger til grunn for anbefalt kjøremønster er anslått med støtte i transportmodellene Aimsun og regional transportmodell (RTM). Det er lagt til grunn nullvekst i personbiltrafikken i beregningene.

Planarbeidet er koordinert med, og har gitt innspill til det pågående reguleringsplanarbeidet for bybanen til Åsane. Samarbeidet mellom de ulike veieierne har gjort det mulig å enes om prinsipløsninger for trafikksystemet i sentrum, som ligger til grunn for løsningene i reguleringsplanene for bybanen.

Beskrivelse av planforslaget:

Trafikkplan sentrum er en overordnet temaplan for trafikksystemet i Bergen sentrum. Den inneholder vurdering av mål, strategier og tiltak knyttet til trafikksystem og trafikkløsninger i ulike tidsperspektiv.

Trafikkplanen presenterer et sonesystem for lokaltrafikken i sentrum og en «sentrumsringvei» basert på dagens overordnede veinett, inkludert forlenget Fløyfjellstunnel, jf. figur.1.

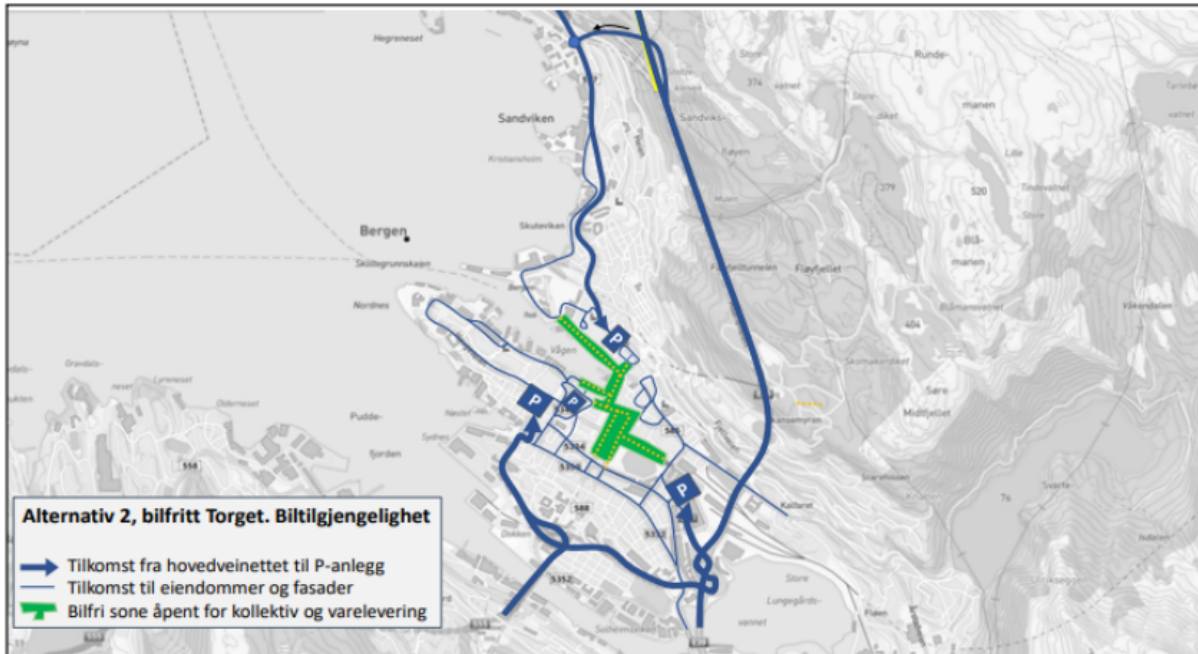

Figur 1. Prinsipper for sonesystem og sentrumsringvei. Kilde: Trafikkplan sentrum

Det legges opp til at adkomst til sentrumssoner, og personbiltrafikken mellom dem, i stor grad vil skje via sentrumsringen, markert med lilla i figur 1. Illustrasjonen viser et prinsipp

med tre soner. Indre bykjerne, vist med oransje ring, vil prioriteres for gående syklende, kollektivtrafikk og varetransport.

Fig.2 viser hvordan indre bykjerne kan skjermes for biltrafikk og samtidig ha god biltilgjengelighet med sentrale parkeringsanlegg.

Figur 2: Prinsipp for kjøremønster og biltilgjengelighet i sentrum. Kilde: Trafikkplan sentrum

Det er vurdert to prinsipløsninger for trafikksystemet når bybanen til Åsane åpner:

- Alt. 1, Åpent Torget
- Alt. 2, «Bilfritt» Torget (stengt for privatbiler, åpent for kollektivtransport, varelevering, og biltrafikk ved uplanlagte hendelser i Fløyfjellstunnelen)

Med dette synliggjør trafikplanen om hvordan bystyrevedtak [398/21](#) om dagløsning for bybanen gjennom sentrum lar seg gjennomføre i praksis.

Figur 4: Alternativ 1, åpent Torget

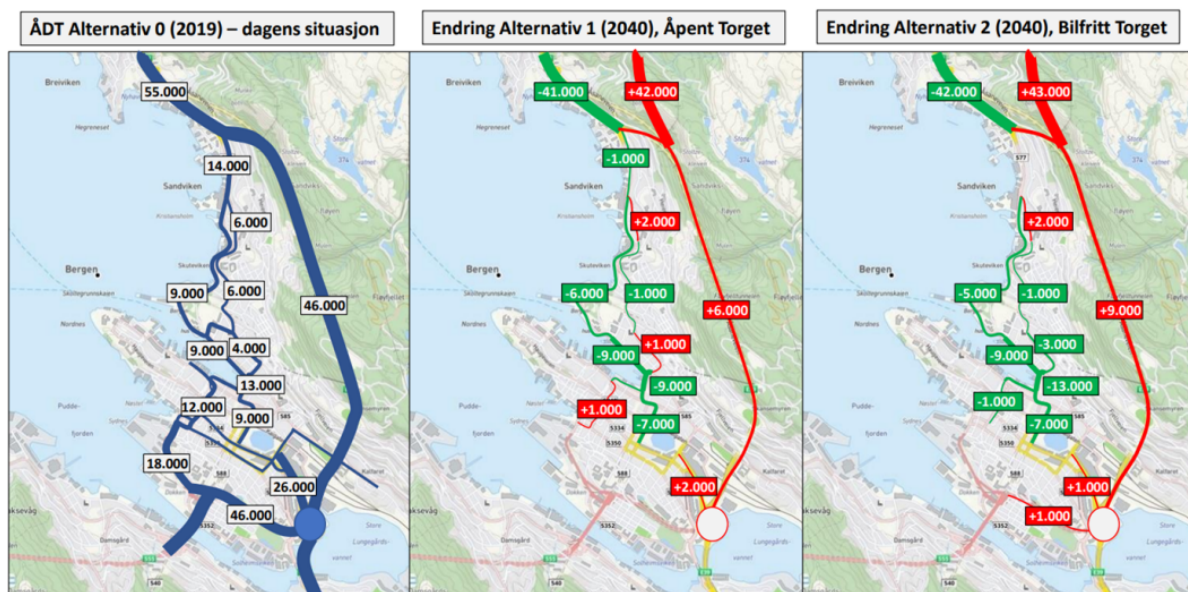

Figur 3: Alternativ 2, "bilfritt" Torget

Alt.1 viser et toveiskjørt lokalveinett i akse Øvregaten – Torget – Strandkaien. Det er beregnet et trafikknivå på 4000-6000 i ÅDT mellom Sandviksonen og sentrum med dette lokalveinettet. Bybanetraseen gjennom sentrum fordrer at biltrafikk i akse Christies gate – Småstrandgaten må legges om. Både Christies gate og Allehelgens gate mot Småstrandgaten vil kun betjene kollektivtrafikk og en begrenset varetransport/kjøring til eiendommer. Forbindelsen fra Kalfaret mot sentrum må ledes via Strømgaten mot Lars Hilles gate/Nygårdsgaten. Systemet forutsetter begrensninger i ordinær biltilgjengelighet fra Torget mot Kong Oscars gate slik at Vågsbunnen vil få sin hovedadkomst fra sør.

Alt. 2 har i hovedsak det samme trafikksystemet som alt.1, unntatt i akse Øvregaten – Torget – Strandkaien (Blå strek på denne akse skiller fig. 3 og 4). Denne akse vil være forbeholdt busstrafikk og varelevering/tilkomst til eiendommer. Adkomsttrafikk til virksomhetene på fasadesiden av Torget er forutsatt å kjøre via Strandkaien. Varelevering/adkomst til bryggesiden skal komme fra nord/Sandviken. Kun kollektivtrafikk vil kjøre over Torget fra bryggesiden mot sør.

Begge alternativer gir stor trafikkavlastning i indre bykjerne, men trafikkøkning på det overordnede veinettet rundt. Figur 5 viser beregnet ÅDT i 2040 for alt. 1 og alt. 2 sammenlignet med dagens situasjon (2019):

Figur 5: Fremstilling av trafikknivå

Hovedårsaken til den store trafikkavlastningen og miljøgevinstene i sentrum er de direkte effektene av forlenget Fløyfjellstunnel og de begrensninger som bybanetraseen gir for gjennomkjøringsmuligheter.

Trafikkberegningene viser imidlertid at det vil være risiko for noe økning i trafikken i boligkater i Fjellsiden og i Sandviken, samt en del trafikale utfordringer i Nygårdstangkrysset og på Dokken. Det forutsettes derfor avbøtende tiltak for:

- Nygårdstangkrysset - feltinndeling viadukt fra Fløyfjellstunnel
- Fjøsangerveien – endring av feltinndeling mot Bygarasjen
- Krysstiltak Dokken
- Krysstiltak Strømgaten/Kong Oscars gate
- Beredskapsplan for E39 i ulike faser
- Tiltak boligkater Fjellsiden, Sandviksveien mv

Trafikkplan sentrum anbefaler at disse avbøtende tiltakene avklares i videre planlegging.

Planprosess:

I henhold til byrådets vedtak av 30.06.2022, sak [1215/22](#), la Plan- og bygningsetaten ut planforslaget til høring i tidsrommet 02.07. - 06.09.2022. Det kom inn 48 høringsuttalelser, 8 fra offentlige instanser og 40 fra private interesseorganisasjoner, velforeninger og privatpersoner. Åpent informasjonsmøte om planforslaget ble holdt 30.09.2022.

Høringsinnspillene peker i hovedtrekk på følgende:

- Beredskap/sikkerhet ved stengning Fløyfjellstunnelen
- Konsekvenser for næringsliv/varelevering/logistikk mm.
- Trafikk- og miljøbelastning i boligkater Dokken/Nøstet/Sandviken
- Trafikksikkerhet og fremkommelighet for myke trafikanter
- Tilgjengelighet til boliger og brukergrupper som er avhengige av bil
- Kollektivtrafikk
- Kulturminner
- Bybanetrasé gjennom sentrum

Sammendrag av uttalelsene med kommentarer ligger som vedlegg til saken. En stor del av innspillene er knyttet til problemstillinger som håndteres i tilstøtende planer, og som ikke går

direkte på innholdet i Trafikkplan sentrum. I tillegg er det noen innspill som går på detaljer og konkrete løsninger for gatebruk, skilting, trafikksikkerhetstiltak etc, som vil inngå i oppfølgende arbeid med påfølgende regulerings- og gatebruksplaner i ulike delområder i sentrum. Høringsuttalelsene er således viktige innspill til videre planarbeid.

Plan- og bygningsetatens vurdering:

Plan- og bygningsetaten har i samarbeid med sentrumsgruppen i Miljøløftet utarbeidet forslag til trafikkplan sentrum. Etatens anbefalinger om byens framtidige trafikksystem presenteres således gjennom planforslaget.

Det anbefales å dele trafikken inn i soner som knyttes sammen av en sentrumsringvei, inkludert forlenget Fløyfjellstunnel. Videre anbefales det et fremtidig transportsystem etter prinsippene i alt. 2 – «bilfritt» Torget. Dette vil gi store miljømessige og trafikkmessige fordeler der hele den bykjernen rundt Vågen kan forbeholdes gående, syklende, kollektivtrafikk og nødvendig varelevering/tilkomst til eiendommer. Ulempene som alt. 2 medfører for trafikkavviklingen på hovedveinettet og tilgjengelighet til sentrum blir vurdert som marginale. Øvrige forskjeller mellom alternativene vurderes som små, noe som leder til en klar anbefaling av alt. 2.

Uavhengig av trafikkløsning vil det være utfordringer med å oppnå nullvekstmålet for personbiltrafikken og politiske ambisjoner om vesentlig reduksjon i biltrafikken. Tiltakene i Trafikkplan sentrum må derfor suppleres med en samlet og mer kraftfull virkemiddelpakke for å nå de transportpolitiske målene til kommunen i sin helhet. Både kollektivtilbud (inkl. takster og frekvens), infrastruktur, parkeringspolitikk og bompengesystemet er relevante virkemidler. Med nytt kjøremønster og en trafikkavlastet sentrumskerne, forventes det at flere vil gå, sykle eller reise kollektivt - og færre vil bruke bil. Det gjelder spesielt korte reiser i sentrumsområdet der gange, sykkel eller kollektiv blir mer attraktivt enn bruk av bil. Torget kan ikke stenges for biltrafikk før forlenget Fløyfjellstunnel og bybanen til Åsane er etablert.

Plan- og bygningsetaten er klar på at planforslaget ikke er detaljert nok til å ha alle endelige svar på hvordan det fremtidige trafikksystemet bør se ut etter at bybanen til Åsane er etablert. Det helhetlige trafikksystemet vil utvikles over tid. Trafikkplan sentrum legger grunnlaget for denne utviklingen, og viser et opplegg der minimum nullvekstmålet er oppfylt i 2040 i samsvar med modellberegningene.

Plan- og bygningsetatens forslag til vedtak:

1. Langsiktig løsning for trafikksystemet i sentrum skal være basert på sonedeling som beskrevet i temaplanen: en sentrumsringvei basert på dagens overordnede vegnett rundt sentrum - inkludert forlenget Fløyfjellstunnel.
2. Alternativ 2, som innebærer at Torget er stengt for biltrafikk, legges til grunn som trafikksystem når forlenget Fløyfjellstunnel er etablert.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

Bergen kommune har gjennom byvekstavtalen forpliktet seg til at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten skal tas av kollektivtransport sykkel og gange. Byrådet har i tillegg ambisjoner om reduksjon av trafikkmengden generelt.

Trafikkplan sentrum bygger på nasjonale og kommunale målsetninger for trafikkreduksjon, trafikksikkerhet, prioritering av myke trafikanter og kollektivtrafikk, samt hensyn til blant annet klima og miljø. Det er helt nødvendig å få til endringer i bergensernes reisevaner dersom Bergen skal være Norges mest klima- og miljøvennlige by, og for at vi skal kunne innfri våre internasjonale forpliktelser om klimagassutslipp.

Byrådet vil redusere den gjennomgående personbiltrafikken i Bergen sentrum og gjøre Bryggen bilfri. Byrådet støtter derfor hovedgrepet med soneinndeling, ringveisystem og det å gjøre sentrumskjernen tilnærmet bilfri. Planforslaget viser at stenging av Torget – Bryggen er fornuftig og gjennomførbart. Dette vil gi mindre støy, bedre luft, bedre forhold til gående, syklende og kollektivreisende, i samsvar med den omvendte transportpyramiden som kommunen arbeider etter. Forslag til nytt trafikksystem vil ventelig gjøre sentrum til et bedre sted å bo, drive næring, jobbe og oppholde seg i.

Bybanen utbygging har signalisert at det kan være fordeler ved å innføre alternativ 2 allerede før byggestart. Anleggsgjennomføringen blir enklere, trafikkvolumet gjennom sentrum avtar og konsensene av nødvendige omkjøringer vil reduseres. Byrådet anbefaler derfor at Torget stenges for biltrafikk så raskt som mulig. Alternativ 1 kan benyttes gjennom byggefasen når beredskapshensyn eller anleggsgjennomføring krever det. Rutiner for medvirkning fra næringslivet skal etableres.

Planforslaget kobler prosjektene bybanen til Åsane og utvidelse av Fløyfjellstunnelen med trafikksystemet i sentrum. Fremtidig mulighet for toveiskjøring i Fløyfjellstunnelen vil både redusere sårbarheten i trafikksystemet og behovet for omkjøring over Torget i beredskapssituasjoner.

Arbeidet med Trafikkplan sentrum har ellers ført til felles problemforståelse av utfordringene i sentrum og mellom veieierne.

Økonomiske konsekvenser:

Trafikkplan sentrum danner grunnlag for prioriteringer i byens framtidige trafikksystem. Løsning på flere av de trafikale utfordringene vil ligge utenfor Bergen kommunes myndighetsområde. Oppfølging av planen må vurderes i forbindelse med årlige budsjettfremlegg, koordineres mot andre pågående planprosesser og ansvarsfordeling må nærmere avklares med øvrige forvaltningsnivåer.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Det ligger til bystyret å behandle enkeltsaker som innebærer prinsipielle politiske avveininger, jf. Oppgaver for Bergen bystyre 2019-2023 pkt. 4.2 bokstav a.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Langsiktig løsning for trafikksystemet i sentrum skal være basert på sonedeling som beskrevet i temaplanen: en sentrumsringvei basert på dagens overordnede vegnett rundt sentrum - inkludert forlenget Fløyfjell tunnel.
2. Alternativ 2, som innebærer at Torget er stengt for biltrafikk, etableres så raskt som mulig. Alternativ 1 kan benyttes gjennom anleggsfasen. Alternativ 2 skal senest være permanent innført ved åpning av bybanen til Åsane.
3. Før alternativ 2 iverksettes, skal rutiner for medvirkning fra næringslivet etableres, slik at eventuelle bekymringer angående fremkommelighet, varelevering, tidspunkt for anleggsdrift, m.v. kan vurderes i faseplanleggingen.

Dato: 14. mars 2023

Rune Bakervik
byrådsleder

Ingrid Nergaard Fjeldstad
byråd for klima, miljø og byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Fagnotat, datert 30.09.2022
2. Fagnotat, datert 31.05.2022
3. Trafikkplan sentrum, revidert hovedrapport av 26.04.2022
4. Sammendrag av merknader med fagetatens kommentarer